

DE TO SMÅ FORÆLDRELØSE, DER REDDEDE DERES BOPLADSFÆLLER

Man fortæller, at Narssaq var en stor boplads med mange mennesker, og blandt dem var der to vældige åndemanere. Men der var også to forældreløse, en pige og hendes lille broder, og så mange mennesker var der i det hus, hvor de boede, at de måtte sove på en bænk under vinduet.

En vinter lagde isen sig langt ud over havet, og der var ikke en våge at se nogen steder. Så faldt det ind med misfangst, og alle menneskene led nød. Der var ikke andet at fange end ulke, og de to forældreløse fik nu næsten aldrig noget mad. Kun en af fangerne havde medlidenhed med dem og plejede at give dem lidt at spise.

En morgen, da det var bleven lyst, gik fangerne efter sædvane ud for at se på vejret og isen; men der var intet åbent vand at se nogen steder, og så gik de fortvivlede hjem og sagde til deres store åndemanere:

„Der vil ikke være noget håb for os, hvis dette varer ved; for så vil vi alle dø af sult. Nu må I holde en åndebe sværgelse og forsøge på at skaffe fangst dyr. Det vil være vor eneste udvej!"

Dette forslag gik åndemanerne ind på, og man ventede kun på, at det skulle blive aften. Så sendte man bud til de andre huse, og mange mennesker kom ind for at overvære åndebe sværgelsen, og snart var der ikke mere plads i det store hus. Lamperne slukkedes, og da der var blevet mørkt, trådte den ene af de to store åndemanere frem. Stolt og sikker rejste han sig op og gik ned i husgangen.

Derefter rejste også den anden åndemaner sig. Man hørte ham bevæge sig inde i huset og kunne i mørket

mærke, at han satte sig helt op i hovedbriksens inderste hjørne. Og imedens sad alle de mange mennesker og ventede på, at de to store åndemanere skulle sige noget. Længe ventede man tålmodigt, men da det trak alt for længe ud, mistede man til sidst tålmodigheden; men endnu før andre havde givet deres misfornøjelse luft, hørte man nede fra bænken under vinduet den forældreløse pige sige:

„De store åndemanere vil intet sige, de holder sig tavse. Der findes slet ingen åndemanere; tænd blot lamperne igen!”

Så tændte man lamperne, og de to åndemanere kravlede flove op på briksen igen, og her lå de på maven, med hovederne dinglende ud fra briksens kant og svarede end ikke, når man talte til dem. Men nu fortrød tilhørerne, at de havde afbrudt åndebesværgelsen, og da de ikke vidste, hvad de skulle gøre, begyndte de at skælde de to forældreløse ud, og selv den fanger, som var den eneste, der plejede at have medlidenhed med dem, greb pigen og begyndte at prygle hende. Og da hun var ordentlig gennembanket, råbte han:

„Du, som ingenting kan selv, skulle blot tie og vente på, hvad de store åndemanere vil sige!”

Men pigen hylede af smerte og hun græd og blev længe ved med at græde. Da hun omsider faldt til ro, kravlede hun op på vinduesbænken og sagde:

„Jeg vil gerne have et helt kajakbetræk, et kajakbetræk, som der ikke er taget noget af!”

Ved disse ord rejste en af fangerne sig og gik ud. Han blev længe ude, og da han kom ind, havde han et helt kajakbetræk med sig!

Da sagde den forældreløse pige: „Lad dette skind blive bredt ud over gulvet; men pas vel på, at der ikke findes steder, hvor det er krøllet sammen!”

Dette blev gjort, og derefter kravlede den forældre-

løse pige ned fra sin bænk og gik ud på gulvet; hendes lille broder fulgte med. Så begyndte de to at snurre rundt, og de blev ved med at snurre rundt, idet søsteren havde spidsen af sin stortå inde i et af de huller i kajaskindet, hvor kajakkens tværremme trækkes igennem. Således blev de ved, indtil hun til sidst kunne få hele sin tå ind i hullet. Og stadig snurrede de rundt. Til sidst var det, som om pigen begyndte at synke ned gennem gulvet, og virkelig, hun sank dybere og dybere, idet hun stadig snurrede rundt på sin store tå. Undrende stirrede de på hende; snart så man kun hendes hårtop over gulvet, og så forsvandt hun aldeles pludselig ned i jorden. Hendes lille broder fulgte efter hende, også han forsvandt ned gennem gulvet, og nu sprang alle de mange mennesker i huset hen til vinduet for at se, om de ikke skulle komme frem igen et eller andet sted udenfor. Og ganske rigtigt — se, der kom en top, en hårtop op af jorden, et lille stykke nedenfor møddingen, stadig snurrende rundt, snurrende rundt ustandseligt; og den steg højere og højere op af jorden, og så kom hele mennesket. Det var søsteren. Bagefter kom broderen, og snurrende rundt som toppe hvirvlede de ned til havet og forsvandt ned gennem de løse isstykker i højvandsbæltet, stadig snurrende rundt, ustandseligt snurrende rundt.

Således fór de to forældreløse ned på havets bund og rejste nordover, langt nordover, indtil de fik en stor malstrøm i sigte. Da de kom helt hen til den, opdagede de, at der midt ude i strømmen var tre små stykker is. Pludselig kunne strømmen drive disse tre isstykker sammen, og lige så pludselig skiltes de ad igen, og der var ingen vej udenom, dette var det eneste sted, hvor de kunne komme over. Længe stod de tvivlrådige og talte om, hvad de skulle gøre, men da isstykkerne førtes sammen igen, sprang søsteren

behændigt over på dem og kom således over malstrømmen. Broderen fulgte efter. Denne vældige strømhvirvel var havets navle. Så fór de videre nordover, langt, langt nordover og fik til sidst et stort, stort hus i sigte. De gik helt hen til det, og se, hvor vidunderligt! Kogestederne i husgangen havde læmure af hele, uflænsede sortsider, der stod oprejst i sneen ved siden af hinanden. Husventilen oppe på taget havde en læmur af frosne fjordsæler, der var stillet op på samme måde, og uden for huset lå store dynger af hele, uflænsede narhvaler.

De to søskende blev glade over al denne overflod og ville gå ind i huset, men da de kom hen til husgangen, hørte de larmen fra en stor elv, der flød gennem husgangen, og det var deres eneste vej ind i huset; men midt i elven gik en sti, smal og skarp som en knivsæg. Da der ikke var andet at gøre, gik de ud på stien og balancerede indover, indtil de kom til husindgangen. Men her hørte de gråd og klagen inde fra huset, og da de kom ind, fandt de en stor kvinde, der sad med ryggen til og rasede i vrede. De gik hen til hende og så, at hendes hår var udslået og fuldt af jord og smuds, øjne, ører og næse var fyldt med tøjstumper. Det var havets moder, sødyrenes herskerinde. De gamle fortæller, at det er således, at alt det affald, menneskene kaster bort, kommer på havets moder, såfremt menneskene ikke lever efter forfædrenes vedtægter. Af vrede herover tilbageholder kvinden de fangst dyr, hun bevogter, og således går det til, at der bliver misfangst ved bopladserne.

Det kan nok være, at de to forældreløse nu fik travlt. Søsteren rensede og redte håret, broderen pillede alle tøjstumper ud af øjne, ører og næse. Befriet for alt dette tav kvinden lidt efter lidt, og da hun var helt rensed, satte hun sig til rette på briksen og spurgte dem helt venligt, hvorfor de var kommet

ned til hende. De to forældreløse svarede, at det var for at hente fangst dyr til deres boplads. Straks satte havets moder sig længere ind på sin briks og flyttede også sin lampe. Næppe var lampen flyttet, før der fra afløbsskålen fór et lille væsen frem med håret klippet lige af i panden. Det fór lige hen imod husgangen, men pigen satte efter og rev et par hår ud af ryggen, og nu så man et par bagluffer, idet det forsvandt. Det var en lille fjordsæl.

Næste gang der fór et dyr ud, rev hun atter et par hår af ryggen, og man så atter blot baglufferne. Det var en spraglet sæl.

Siden kom der væltende en stor mængde sæler frem fra lampen, og derefter alle slags fangst dyr, og aller sidst en stor hval. Således slap alle de indespærrede fangst dyr ud i havet, og deres herskerinde tog nu til orde og sagde:

„Nu har jeg ladet alle havets fangst dyr fare op til overfladen; men når I kommer derop, skal I straks forkynde fangerne, at de i begyndelsen kun må fange een sæl ad gangen; først når fem dage er gået, må man fange, som man har lyst til!“

De to forældreløse gjorde sig nu klar til at bryde op og tænkte kun med gysen på, hvorledes de skulle slippe ud gennem den farlige husgang. Men da de kom derud, var elven med den skarpe æg forsvunden, og i stedet for var der hvidt og smukt sand at gå på. På samme måde var også alle de sæler, der var stillet op uden for huset som læmure, ingen steder at se.

Så begav de to forældreløse sig på hjemvejen sydover, langt, langt sydover hen ad havets bund. Undervejs talte de om den store malstrøm, der kun kunne passeres, når man sprang hen over de tre små isstykker, og de var ængstelige for, at det denne gang ikke skulle lykkes dem at slippe over; men de rejste og rejste og nåede til sidst helt frem til strandkanten

under deres hus uden at have set det mindste til malstrømmen.

Men inde i huset var stadig alle de mange mennesker forsamlede og holdt endnu udkig fra vinduet for at se efter de to forældreløse, der nu var borte på anden dag, efter at alle havde set dem forsvinde ud i havet mellem de løse isstykker i højvandsbæltet. Og man holdt udkig, skønt man troede, at de forlængst var omkommet.

Men pludselig på den anden dag viste der sig en top, en hårtop nede mellem de løse isstykker i højvandsbæltet, snurrende rundt, rundt, og stadig rundt, og således steg pigen op af havet og broderen bagefter; og de hvirvlede op til huset, stadig snurrende rundt, forsvandt så atter ned i jorden, stadig snurrende rundt, et lille stykke neden for møddingen, og imedens sad alle de mange mennesker inde i huset uden at mæle et ord, og de stirrede allesammen ned i gulvet og havde ikke deres øjne derfra. Og se, dér kom de, de to forældreløse, først pigen og så hendes lille broder. De steg op af gulvet, stadig snurrende rundt, og de kom op gennem det lille hul i kajakskindet, det samme lille hul, som de var forsvundet igennem. Og så satte de sig hen på deres lille bænk under vinduet, og den lille pige fortalte, hvad sødyrenes herskerinde havde sagt. Og hun bad alle fangerne om nøje at rette sig derefter. Først da hun havde talt, gik alle tilhørerne hver til sit. Men endnu lå isen over alt havet, og ingen våger var at se.

Men så om natten brød en vældig storm løs, og da fangerne kom ud næste morgen, gik det åbne vand helt ind til Merquitsoq, en lille ø lige norden for Claushavn. Hele horisonten var i bevægelse af narhvaler, der brød vandskorpen.

Alle fangerne tog ud på fangst og kom igen om aftenen hver med sin ene sæl, således som det var

sagt. Nu havde man kød, og der kogtes mad, og denne gang glemte man ikke de to forældreløse; man bad dem komme frem og spise, ganske som de havde lyst til. Og de kom frem fra deres bænk, men tog kun hver et lille stykke kød, så trak de sig straks beskedent tilbage til deres plads under vinduet.

Næste dag drog fangerne atter ud, og det gik ganske som den første dag. Senere, da en af konerne skulle berede skindet af en sæl, råbte hun af forbavselse:

„Nej se dog! Der er jo rykket nogle hår ud i ryggen på sælen!”

Da tog den lille pige til orde og sagde: „De hår har jeg rykket ud, fordi jeg gerne ville have det til bukseskind.”

Og da man hørte det, gav man hende straks skindet.

En anden dag var der en af fangerne, der fik en spraglesæl med et meget smukt skind, og atter opdagede man, at der var rykket nogle hår ud på ryggen, og atter sagde den lille pige, at det var hende, der havde rykket dem ud, da hun gerne ville have det til bukseskind. Da man hørte det, gav man hende straks skindet.

Da de fem dage var forløbne, begyndte enhver at fange, som han havde lyst til, og der var snart stor velstand og overflod på pladsen.